КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Історичний факультет
TARAS SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY OF KYIV
FACULTY OF HISTORY

Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків

Department of Ancient and Medieval History

«ЗАТВЕРДЖУЮ» / «APPROVED»
Заступник декана з науково-педагогічної та навчальної роботи
_____
«17» _____ 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Історія Давньої Америки: мистецтво, культура, суспільство

WORK PROGRAM OF ACADEMIC DISCIPLINE
The History of Ancient America: Art, Culture, Society

для студентів магістратури / for graduate students

Галузь знань	03 «Гуманітарні науки»	**Academic field**	03 Humanities
Спеціальність	032 «Історія та археологія»	**Subject area**	032 History and archaeology
Освітній рівень	другий (магістерський)	**Educational level**	2nd (Master`s degree)
Освітня програма	Американістика і європейські студії	**Programme**	American and European Studies
Вид дисципліни	обов'язкова	**Type of discipline**	mandatory

Форма навчання	**денна**	Form of study	**full-time**
Навчальний рік	**2021/2022**	Academic year	**2021/2022**
Семестр	**2**	Term	**2**
Кількість кредитів ECTS	**4**	Course credits	**4**
Мова викладання, навчання та оцінювання	**англійська**	Language	**English**
Форма заключного контролю	**екзамен**	Final control	**Exam**

Викладач / Lecturer
Полюхович Юрій Юрійович, кандидат історичних наук,
доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків
Yuriy Polyukhovych, Ph.D. in History,
Associate Professor of Department of Ancient and Medieval History

Пролонговано / Prolongation: на 2022 / 2023 _____ (_____) «09» 09 2022
Пролонговано / Prolongation: на 20___ / 20___ _____ (_____) «___» ___ 20__

КИЇВ / KYIV – 2021

Розробник / Author:

Полюхович Юрій Юрійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків.

Yuriy Polyukhovych, Ph.D. in History,
Associate Professor of Department of Ancient and Medieval History

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри історії стародавнього світу та середніх віків

_____ (Ставнюк В.В.)
(підпис)

Протокол № 10 від «30» серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від «26» серпня 2021 року №7

Голова науково-методичної комісії _____ (Терес Н.В.)
(підпис)

«27» 08 2021 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування у студентів системного уявлення про мистецтво, культуру та суспільство Давньої Америки в контексті її історичного розвитку.

The goal of the discipline is to provide students with a systematic understanding of the art, culture and society of Ancient America in the context of its historical development.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* найважливіші факти, події та процеси з історії Давньої Америки.
2. *Вміти* визначати характерні риси, що властиві для суспільного ладу, державного устрою й економічно-господарського комплексу Давньої Америки.
3. *Володіти елементарними навичками* джерельної критики, історичного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків.
4. *Володіти англійською мовою* на рівні, достатньому для опанування дисципліни.

Preconditions of the course.

Students should:

1. *know* the most important facts, events and processes from the history of Ancient America.

2. *be able* to determine the characteristic features characteristic of the social order, state system and economic and economic complex of Ancient America.

3. *have skills* of source criticism, historical analysis, establishment of cause and effect relationships.

4. *be proficient* in English.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна має на меті сформувати у студентів чітке уявлення про суспільство, культуру та мистецтво Давньої Америки в контексті її історичного розвитку (Мезоамерика та Андійський регіон). Розкривається стан джерельної бази на тему мистецтва, культури та суспільства Давньої Америки. Курс передбачає аналіз студентами основних груп джерел з цієї проблематики. Вивчається повсякденне життя та матеріальний побут аборигенів Давньої Америки в таких сферах, як: сімейне життя, освіта та виховання, одяг та раціон харчування. Висвітлюється питання свят та розваг в житті населення Давньої Америки. Розглядаються і аналізуються досягнення культур Давньої Америки в усіх різноманіттях їх проявів, серед яких є література, філософія, архітектура, скульптура, образотворче мистецтво і т.д.

Annotation of the discipline.

The purpose of the discipline is to form students a clear idea of the society, culture and art of Ancient America in the context of its historical development (Mesoamerica and the Andean region). The state of the source base on the art, culture and society of Ancient America is revealed. The course involves the students' analysis of the main groups of sources on this issue. The daily life and material life of the aborigines of Ancient America are studied in such areas as: family life, education and upbringing, clothing and diet. The issue of holidays and entertainment in the life of the population of Ancient America is highlighted. The achievements of the cultures of Ancient America are considered and analyzed in all their diversity, including literature, philosophy, architecture, sculpture, fine arts, etc.

4. Завдання (навчальні цілі): розвиток практичних здібностей студентів та вміння аналізувати мистецтво, культуру та суспільство Давньої Америки в контексті її історичного розвитку. Розвиток вміння визначати характерні особливості кожної культури, знання основних персоналій, подій та процесів, простеження взаємозв'язків давнини з сучасністю.

The tasks (educational goals) of discipline include:
development of students' practical abilities and the capability to analyze the art, culture and society of Ancient America in the context of its historical development. Development of the ability to determine the characteristic features of each culture, knowledge of the main personalities, events and processes, tracing the interrelationships between antiquity and modernity.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		**Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання**	**Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)**	**Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни**
Код	**Результат навчання**			
1.1.	*Знати* хронологічні межі та періодизацію історії Давньої Америки, сутність кожного з періодів. *To know* the chronological limits and periodization of the history of	*лекція, семінар, самостійна робота* *Lectures, seminars, and individual work*	*усне опитування, контрольна робота з тем ЗМ1 та ЗМ2, реферат* *oral survey, control work on topics of*	*30*

	Ancient America, the essence of each period.		*Module 1 and Module 2, abstract*	
1.2.	*Знати* основні факти, пов'язані з розвитком суспільства Давньої Америки *To know* the main facts related to the development of society in Ancient America	*лекція, семінар самостійна робота* *Lectures, seminars, and individual work*	*усне опитування, контрольна робота з тем ЗМ1, реферат* *oral survey, control work on topics of Module 1, abstract*	*15*
1.3.	*Знати* основні факти, пов'язані з розвитком культури та мистецтва Давньої Америки *To know* the main facts related to the development of the culture and art of Ancient America	*лекція, семінар самостійна робота* *Lectures, seminars, and individual work*	*усне опитування, контрольна робота з тем ЗМ2, реферат* *oral survey, control work on topics of Module 2, abstract*	*15*
2.1	*Вміти* визначати основні процеси, характерні для суспільства Давньої Америки *To be able* to determine the main processes characteristic of the society of Ancient America	*лекція, семінар, самостійна робота* *Lectures, seminars, and individual work*	*підсумкова контрольна робота (екзамен)* *final control work (exam)*	*20*
2.2	*Вміти* визначати основні процеси, характерні для культури Давньої Америки *To be able* to determine the main processes characteristic of the culture of Ancient America	*лекція, семінар, самостійна робота* *Lectures, seminars, and individual work*	*підсумкова контрольна робота (екзамен)* *final control work (exam)*	*20*

6. **Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання** *(необов'язково для вибіркових дисциплін, які **не входять** до блоків спеціалізації)*

Результати навчання дисципліни (код) / **Програмні результати навчання (назва)**	**1.1**	**1.2**	**1.3.**	**2.1**	**2.2.**
ПРН 02. Здійснювати рецензування, коментування, анотації наукових, науково-популярних, освітніх та публіцистичних текстів, які стосуються питань американістики та європейських студій.	+	+	+		
ПРН 04. Застосовувати у професійній діяльності у сфері американістики та європейських студій сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проєктів..	+	+	+		
ПРН 07. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії країн Америки та Європи до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	+			+	+
ПРН 08. Розширювати актуалізовану джерельну базу в галузі американістики та європейських студій за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових й археологічних експедиціях тощо.	+	+			+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1: РН 1.1, 1.2.. — 10 балів/ 6 балів.*

2. Контрольна робота з тем ЗМ2: РН 1.1., 1.3.— 10 балів/ 6 балів.

3. Самостійна робота ЗМ1 (реферат): РН 1.1. – 10 балів/ 6 балів.

4. Самостійна робота ЗМ1 (реферат): РН 1.2., 1.3. – 10 балів/ 6 балів.

5. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 1): РН 1.1. — 10 балів/ 6 балів.

6. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 2): РН 1.2., 1.3. – 10 балів/ 6 балів.

* максимальний бал/пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання:

- *форма оцінювання* – екзамен;

- *максимальна кількість балів, які може отримати студент* – 40 балів;

- *Оцінюються такі результати навчання студента:* вміння характеризувати специфіку розвитку суспільства Давньої Америки в різних сферах, вміння визначати основні події та процеси з історії регіону *(РН 2.1., 2.2.)*

- *форма проведення екзамену* – письмова, *види завдань* – завдання, які потребують розгорнутих відповідей;

- *мінімальний пороговий рівень екзаменаційної оцінки, за якої іспит вважається складеним* – **24 бали**.

Необхідна умова допуску до екзамену: студент не допускається до екзамену, якщо під час семестру набрав **менше ніж 20 балів (критично-розрахунковий мінімум). Рекомендований мінімум допуску до екзамену 36 балів.**

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані під час семінарів (усні опитування); отримані за виконання індивідуальних завдань; бали, отримані під час модульного контролю), а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (екзамену), а саме: за виконання

запропонованих завдань.

(Зразки тестових завдань для модульних контрольних робіт, перелік індивідуальних завдань, питання та завдання підсумкового контролю (екзамену) див. Навчально-методичний комплекс з даної дисципліни).

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 - 6, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 7 –12.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (контрольні роботи, виконання індивідуального завдання, усне опитування) і підсумкове оцінювання (екзамен).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (екзамен) – максимум 40 балів)

Змістовий модуль 1 ***Мистецтво, культура та суспільство Мезоамерики*** *Module 1* **Art, culture and society of Mesoamerica**			*Змістовий модуль 2* ***Мистецтво, культура та суспільство Андійського регіону*** *Module 2* ***Art, culture and society of the Andean region***			***Екзамен***
30 залікових балів (максимум)			30 залікових балів (максимум)			40 балів (максимум)
Самостійна робота (реферат)	*Семінари*	*Модульний контроль*	*Самостійна робота (реферат)*	*Семінари*	*Модульний контроль*	
10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється під час семінарських занять, модульних контрольних робіт, підсумкового контролю (екзамену).

Упродовж семестру оцінюється робота студента ***під час кожного семінару*** (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість досягти **від 1 до 5 балів**. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 2 бали;
- логіка викладення 1 бал;
- використання джерел і додаткової літератури 1 бал;

- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Наприкінці кожного змістовного модуля вираховується **середній арифметичний бал**, який кожен зі студентів отримав за семінари відповідного модуля. Середній бал переводиться у модульні бали у відповідності до таблиці. За семінари кожного змістовного модуля студент може отримати **від 1 до 10 модульних балів**.

Таблиця переведення середнього арифметичного балу у модульні бали:

Середній бал за семінари	Модульний бал за семінари
4.7 – 5.0	10
4.3 – 4.6	9
3.9 – 4.2	8
3.5 – 3.8	7
3.1 – 3.4	6
2.8 – 3.0	5
2.4 – 2.7	4
2.0 – 2.3	3
1.5 – 1.9	2
Менше 1.5	1

Виконані індивідуальні завдання (реферати) студент подає викладачеві не пізніше ніж за тиждень до проведення модульного контролю з відповідного Змістового модулю, зокрема, **Індивідуальне завдання 1** і **Індивідуальне завдання 2**

Критерії оцінки **Індивідуального завдання (реферату):**

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 10 балів;
- обґрунтоване розкриття проблеми 7-9 балів;
- тема розкрита неповністю, обмежена джерельна база та обґрунтування 5-6 балів;
- реферат переважно компілятивного рівня 3-4 бали;
- розкритий лише один окремий аспект теми 1-2 бали.

Теми рефератів викладач пропонує студентам на першому семінарському занятті.

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться ***модульні контрольні роботи*** **(МК),** зокрема, **Контрольна робота ЗМ1** (остання декада квітня) **і Контрольна робота ЗМ2** (початок червня).

Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій формі. Завдання містить 2 коротких теоретичних питання. Кожна правильна відповідь на теоретичне питання оцінюється у **5 балів,** теоретичне питання оцінюється від **0 до 5 балів**. Критерії оцінки **теоретичного питання:**

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 5 балів;
- тема розкрита, але неповно 3-4 бали;
- розкритий лише окремий аспект 2 бали;
- продемонстровані лише фрагментарні знання 1 бал.

Екзаменаційний білет містить два завдання, кожне з яких оцінюється в 20 балів. Критеріями оцінювання відповіді є:

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	20
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	16-19
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання	13-15
Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки	10-12
Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти проблеми	7-9
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу	4-6
Відповідь має значні помилки, або відсутня	1-3

Бали, отримані студентом на екзамені, додаються до балів набраних студентом за результатами семестрового оцінювання (семінари, модульні контрольні роботи). Умовою допуску до екзамену є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов’язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум** для допуску до екзамену – 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Екзамен	Підсумкова оцінка

Мінімум	18	18	24	60
Максимум	**30**	**30**	**40**	**100**

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять.

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	Самостійна робота
Частина 1. Мистецтво, культура та суспільство Мезоамерики Module 1. Art, culture and society of Mesoamerica				
1	Тема 1. Вступ до курсу Topic 1. Introduction to the course	2	-	4
2	Тема 2. Ранні мезоамериканські культури Topic 2. Early Mesoamerican cultures	-	2	6
3	Тема 3. Держава та релігія у Мезоамериці Topic 3. State and religion in Mesoamerica	2	2	5
4	Тема 4. Мезоамериканське мистецтво, література та архітектура Topic 4. Mesoamerican art, literature and architecture	4	2	10
5	Тема 5. Родина та виховання дітей у Мезоамериці Topic 5. Family and raising children in Mesoamerica	-	2	10

6	Тема 6. Повсякденне життя та свята мезоамериканського суспільства перед Конкістою Topic 6. Everyday life and holidays of Mesoamerican society before the Conquista	2	2	10
7	Контрольна робота з тем ЗМ1 Control work on the topics of Module 1	-	1	-
Частина 2. Мистецтво, культура та суспільство Андійського регіону Module 2. Art, culture and society of the Andean region				
8	Тема 7. Ранні андійські культури Topic 7. Early Andean cultures	2	-	5
9	Тема 8. Держава та релігія в Андах Topic 8. State and religion in the Andes	2	-	5
10	Тема 9. Культура, мистецтво та архітектура Андійського регіону Topic 9. Culture, art and architecture of the Andean region	2	2	10
11	Тема 10. Родина та виховання дітей в Андах Topic 10. Family and raising children in the Andes	-	2	5
12	Тема 11. Повсякденне життя та свята андійського суспільства перед Конкістою Topic 11. Everyday life and holidays of Andean society before the Conquista	2	2	5
13	Тема 12. Основи роботи з матеріальними рештками мистецтва цивілізацій Доколумбової Америки. Topic 12. Basics of working with the material remains of the art of pre-Columbian American civilizations.	2	2	5
14	Контрольна робота з тем ЗМ 2 Control work on the topics of Module 2	-	1	-
	ВСЬОГО	**20**	**20**	**80**

Загальний обсяг 120 *год.,* в тому числі:

Лекцій **– 20** *год.*

Семінари **– 20** *год.*

Самостійна робота **- 80** *год.*

Total: 120 academic hours, including

Lectures – **20** academic hours,

Seminars – **20** academic hours,

Independent study – **80** academic hours.

9. Рекомендована література / Recommended Books:

1. Bergh Susan E., ed. Wari. Lords of the Ancient Andes. Thames & Hudson, New York, 2012.
2. Boone, Elizabeth Hill, ed. Andean Art at Dumbarton Oaks. Washington, D.C.:Dumbarton Oaks Research Library and Collection, 1996.
3. Bourget, Steve, and Kimberly L. Jones, eds. The Art and Archaeology of the Moche: An Ancient Andean Society of the Peruvian North Coast. Austin: University of Texas Press, 2008.
4. Burger, Richard L. Chavin and the Origins of Andean Civilization. London: Thames and Hudson, 1992.
5. Burger, Richard L., and Lucy C. Salazar. Machu Picchu: Unveiling the Mystery of the Incas. New Haven: Yale University Press, 2004.
6. Coe M. Breaking the Maya Code. 3rd edition. - London: Thames and Hudson, 2012.
7. Coe M., Houston S. The Maya. 9th edition - London: Thames and Hudson, 2015.
8. Donnan, Christopher B. Moche Fineline Painting: Its Evolution and Its Artists. Los Angeles: UCLA Fowler Museum of Cultural History, 1999.
9. Donnan, Christopher B. Moche Portraits from Ancient Peru. Austin: University of Texas Press, 2003.
10. Helmke Ch., Hoggarth J., Awe J. A Reading of the Komkom Vase Discovered at Baking Pot, Belize. Precolumbia Mesoweb Press, 2018.
11. Houston S., Inomata T. The Classic Maya. Cambridge University Press, 2009.
12. Houston S., Stuart D., Taube K. The Memory of Bones: Body, Being, and Experience among the Classic Maya. University of Texas Press, 2011.
13. Malpass, Michael Andrew. Ancient People of the Andes. Cornell University Press, New York, 2016

14. Martin S. Ancient Maya Politics: A Political Anthropology of the Classic Period 150–900 CE. Cambridge University Press, 2020.
15. Martin S., Grube N. Chronicle of the Maya Kings and Queens: Deciphering the Dynasties of the Ancient Maya. 2nd edition. - London: Thames and Hudson, 2008.
16. Martin S., Miller M. Courtly Art of the Ancient Maya. London: Thames and Hudson, 2004.
17. Maudslay A. Biologia Centrali-Americana: Archaeology. – London: Dulau and Co., 1889—1902 – Vol. 1—6.
18. Pillsbury, Joanne, ed. Moche Art and Archaeology in Ancient Peru. Washington, D.C.:National Gallery of Art, Center for Advanced Study in the Visual Arts, 2001.
19. Proulx, Donald A. A Sourcebook of Nasca Ceramic Iconography: Reading a Culture through its Art. Iowa City: University of Iowa Press, 2006.
20. Quilter, Jeffrey. Treasures of the Andes: The Glories of Inca and pre-Columbian South America. London : Duncan Baird, 2005.
21. Rowe, Ann P. and John Patton O'Neill. Costumes and Featherwork of the Lords of Chimor: Textiles from Peru's North Coast. Washington, D.C.: Textile Museum, 1984.
22. Silverman, Helaine, and Donald Proulx. The Nasca. Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell, 2002.
23. Stone A., Zender M. Reading Maya Art: A Hieroglyphic Guide to Ancient Maya Painting and Sculpture. - London, Thames & Hudson, 2011.
24. Stuart D. Order of Days. Unlocking the Secrets of the Ancient Maya. Three Rivers Press, 2012.
25. Stuart D. Ten Phonetic Syllables // Research Reports on Ancient Maya Writing 14. – Washington, D.C: Center for Maya Research, 1987.
26. Stuart D. The Inscriptions from Temple XIX at Palenque: A Commentary. – San Francisco: Pre-Columbian Art Research Insitute, 2005.
27. Stuart D., Houston S. Classic Maya Place Names // Dumbarton Oaks Studies in Pre-Columbian Art and Archaeology 33. – Washington, D.C.: Dumbarton Oaks, 1994.
28. Stuart D., Stuart G. Palenque: Eternal City of the Maya. – London: Thames and Hudson, 2008.
29. Taube K. Aztec and Maya Myths. University of Texas Press, 1993.
30. Toby Evans S. Ancient Mexico and Central America: Archaeology and Culture History 3rd edition. Thames & Hudson, 2013.
31. Young-Sanchez, Margaret. Tiwanaku: Ancestors of the Inca. Lincoln: University of Nebraska Press, 2004.

32. Полюхович Ю. Ю. Політико-династична історія держави майя Баакаль за матеріалами корпусу епіграфічних джерел Паленке (Лакамха'). Дис. канд. іст. наук: 07.00.02; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - К., 2012.
33. Рубель В.А. Історія цивілізацій Доколумбової Америки. - Київ: Либідь, 2005.

Додаткова література:

1. Гуляев В. И. Древнейшие цивилизации Месоамерики. - Москва: Наука, 1972.
2. Дида С., Стюфляев М. Теотиуакан: город богов. [б.м.] Издательские решения, 2018.
3. Диэго де Ланда. Сообщение о делах в Юкатане. — М.-Л.: Изд-во АН СССР, 1955.
4. Историки Доколумбовой Америки и Конкисты. Книга 2. Трактат о происхождении и правлении инков. Хуан де Бетансос-и-Араус. Фернандо де Монтесинос / пер. с исп. В.Н. Талаха и С.А. Куприенко; под. ред. В.А. Рубеля. – Киев: Лыбидь, 2016.
5. Историки Доколумбовой Америки и Конкисты. Книга первая. Фернандо де Альва Иштлильшочитль. Хуан Баутиста де Помар / пер. с исп. В. Н. Талаха; под ред. В. А. Рубеля. — К.: Лыбидь, 2013.
6. Кинжалов Р. В. Культура древних майя. - Ленинград: Наука, 1971.
7. Кнорозов Ю. В. Письменность индейцев майя. – Москва-Ленинград: Издательство АН СССР, 1963.
8. Кнорозов Ю. В. Система письма древних майя (опыт расшифровки). – Москва: Издательство АН СССР, 1955.
9. Талах В.Н., Куприенко С.А. Америка первоначальная. Источники по истории майя, науа (астеков) и инков / Ред. В. Н. Талах, С. А. Куприенко.. — К.: Видавець Купрієнко С.А., 2013.